

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Maistrova ulica 10, 1000 Ljubljana

T: 01 369 59 00

F: 01 369 59 01

E: gp.mk@gov.si

www.mk.gov.si

DOSTOPNOST MEDIJEV IN AVDIOVIZUALNIH VSEBIN

Skender Adem, sekretar

Direktorat za medije

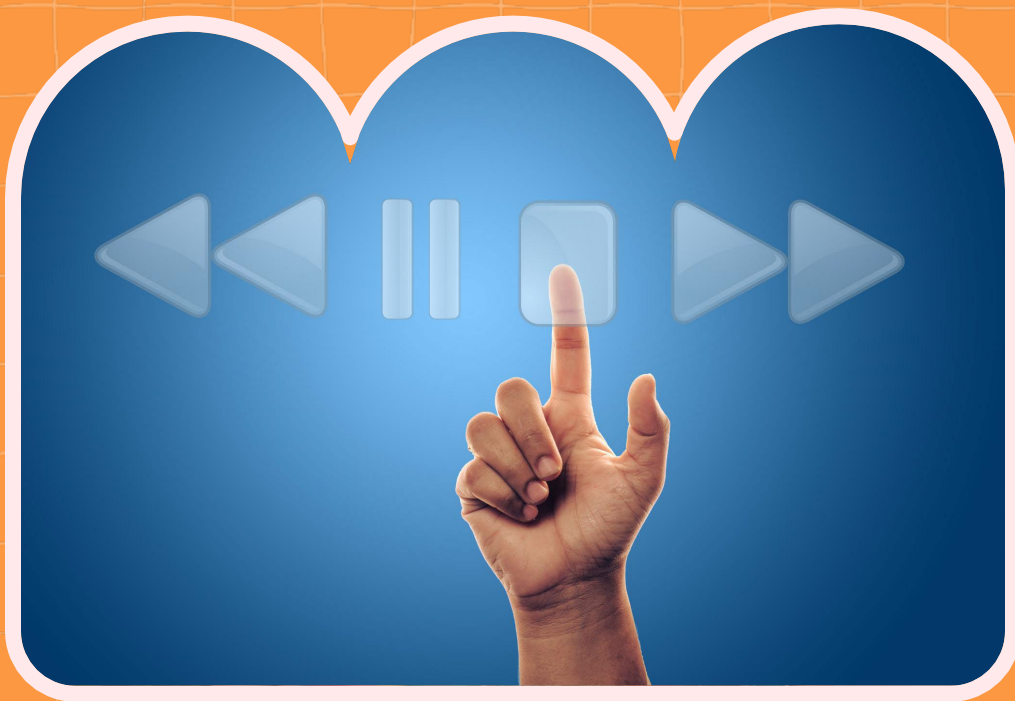
e-pošta: skender.adem@gov.si

Temelji dostopnosti v medijih - pravni okvir

Pravna podlaga – Zakon o medijih (ZMed-1)

ZMed-1 v 12. členu določa javni interes na področju medijev (med drugim)

- pravico oseb z invalidnostmi do javnega obveščanja in obveščnosti v njim prilagojenih tehnikah, oblikah in jezikih ter pravico oseb z invalidnostjo do javnega obveščanja in obveščnosti o zadevah, povezanih z invalidnostjo;
- 13. člen Republika Slovenija s proračunskimi sredstvi za medije, zagotovljenimi pri pristojnem ministrstvu, naslednje projekte in programe;
- ustvarjanje in razširjanje programskih vsebin, namenjenih osebam z invalidnostmi v njim prilagojenih tehnikah, oblikah in jezikih ter razvoj ustrezne tehnične infrastrukture;
- ustvarjanje in razširjanje programskih vsebin reprezentativnih invalidskih organizacij, namenjenih osebam z invalidnostjo.

Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah (ZAvMS)

ZAvMS v pravni red RS prenaša Direktivo 2010/13/EU (zadnja sprememba z Direktivo (EU) 2018/1808/EU) – AVMS direktiva

14.a člen ZAvMS – obveznost ponudnikov avdiovizualnih medijskih storitev, da postopno zagotavljajo dostopnost vsebin za osebe z invalidnostmi.

Ponudniki avdiovizualnih medijskih storitev s sorazmernimi ukrepi, kot so na primer prevajanje v znakovni jezik, podnaslavljanje za gluhe in naglušne, govornjeni podnapisi in zvočni opisi postopno in kontinuirano izboljšujejo dostopnost do svojih storitev za invalide.

ZAVMS

- Ponudniki avdiovizualnih medijskih storitev v zvezi z izvrševanjem obveznosti iz prejšnjega odstavka za posamezno triletno obdobje pripravijo načrt izboljševanja dostopnosti za invalide in ga posredujejo agenciji (AKOS).
- Ponudniki avdiovizualnih medijskih storitev po zaključku posameznega triletnega obdobja do konca aprila naslednjega leta agenciji poročajo o izvedbi ukrepov, predvidenih v načrtu izboljševanja dostopnosti za invalide.
- Agencija vzpostavi in upravlja invalidom na enostaven (lahko branje, prilagojeno senzoričnim invalidom) način dostopno spletno kontaktno točko. Na njej zagotavlja informacije in omogoča prejemanje pritožb v zvezi z dostopnostjo avdiovizualnih medijskih storitev. Agencija omogoči prejemanje pritožb v zvezi z dostopnostjo tudi po pošti, osebno in preko telefona. Agencija sprejme splošni akt, v katerem uredi način, na katerega obravnava pritožbe.
- Javna sporočila in obvestila ter nujne informacije ob naravnih nesrečah, ki se objavijo prek avdiovizualnih medijskih storitev, se posredujejo v invalidom prilagojeni tehniki, obliki ali jeziku.

Zakon o Radioteleviziji Slovenija (ZRTVS-1)

4. člen – v programih iz prvega odstavka prejšnjega člena RTV Slovenija zlasti (10. in 11. alineja):

- izvaja programske vsebine, namenjene slepim in slabovidnim ter gluham in gluhonemim v njim prilagojenih tehnikah;
- posebno pozornost posveča invalidom in z njimi povezanim vsebinam.

Zastopanost invalidov v organih upravljanja RTV Slovenija:

- Svet RTV Slovenija - enega člana imenuje krovna organizacija invalidskih organizacij po zakonu, ki ureja invalidske organizacije, nacionalni svet invalidskih organizacij (17. člen ZRTVS-1)

24. člen ZRTVS-1

- (1) Svet imenuje Programski odbor za problematiko programskih vsebin za invalide, ki šteje devet članov.
- (2) V Programski odbor iz prejšnjega odstavka predlagajo člane reprezentativna združenja invalidov, pri čemer lahko predlagajo le osebe, ki jim je bila invalidnost ugotovljena s pravomočno odločbo pristojnega organa. Svet lahko v Programski odbor imenuje po dva ali več kandidatov istega reprezentativnega združenja invalidov samo v primeru, da je kandidate predlagalo manjše število teh združenj od skupnega števila članov, ki se volijo.
- (3) Programski odbor za problematiko programskih vsebin za invalide:
  - obravnava predlog in uresničevanje programske zasnove v delu, ki se nanaša na vsebine za invalide;
  - obravnava pripombe in predloge gledalcev oziroma poslušalcev v zvezi s programskimi vsebinami, namenjenimi invalidom;
  - obravnava uresničevanje razširjanja programskih vsebin, namenjenih gluhim in slepim v njim prilagojenih tehnikah;
  - opravlja druge naloge s področja problematike programskih vsebin za invalide, kadar tako določa statut.
- (4) Programski odbor za problematiko programskih vsebin za invalide lahko daje pobude in predloge organom javnega zavoda, ki so jih dolžni obravnavati ter se do njih opredeliti.

DOSTOPNO

ENOSTAVNO

32. člen ZRTVS-1 (RTV prispevek)

- (2) Plačila prispevka so oproščene naslednje skupine zavezancev:
- invalidi s 100 odstotno telesno okvaro;
- invalidi z manj kot 100 odstotno telesno okvaro, če jim je priznana tudi pravica do dodatka za pomoč in postrežbo;
- osebe, ki so trajno izgubile sluh;

(5) Zavezanci lahko uveljavljajo oprostitev prispevka le na podlagi pravnomočne odločbe Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije ali drugega organa, s katero je ugotovljena stopnja invalidnosti.

Zakon o dostopnosti do proizvodov in storitev za invalide (ZDPSI)

Zakon o dostopnosti do proizvodov in storitev za invalide (ZDPSI)

Dostopnost spletnih strani

- Ta zakon določa (1. člen)
- pogoje za dostopnost proizvodov in storitev, s katerimi se zagotavlja dostopnost za invalide oziroma invalidke (v nadaljnjem besedilu: invalid);
- obveznosti gospodarskih subjektov glede dostopnosti proizvodov in storitev za invalide;
- nadzorne organe v zvezi z nadzorom nad proizvodi in ponudniki storitev iz tega zakona.

S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenaša [Direktiva \(EU\) 2019/882](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o zahtevah glede dostopnosti za proizvode in storitve (UL L št. 151 z dne 7. 6. 2019, str. 70).

10. člen ZDPSI

- (1) Pri zagotavljanju storitev dostopa do avdiovizualnih medijskih storitev ponudnik te storitve zagotavlja:
- elektronske programske vodnike, ki so zaznavni, uporabni, razumljivi in zanesljivi ter zagotavljajo informacije o razpoložljivosti elementov dostopnosti;
- da so komponente dostopnosti (storitve dostopa) avdiovizualnih medijskih storitev, kot so podnapisi, zvočni opis, govornjeni podnapisi in tolmačenje v znakovnem jeziku, v celoti posredovane v ustrezni kakovosti, ki omogoča **natančen prikaz, sinhronizacijo z zvokom in videom, ter uporabnikom omogočajo nadzor prikaza in uporabe.**
- (2) Podrobnejše pogoje glede dostopnosti storitev iz prejšnjega odstavka predpiše minister, pristojen za področje avdiovizualnih medijskih storitev.

11. člen ZDPSI

(1) Pri zagotavljanju storitev e-knjige ponudnik te storitve:

1. zagotovi, da je v primeru e-knjig, ki poleg besedila vsebujejo tudi zvočni zapis besedila, zagotovljena sinhronizacija med besedilom in zvočnim zapisom;
2. zagotovi, da e-knjige ne ovirajo pravilnega delovanja podporne tehnologije;
3. zagotovi dostop do vsebine e-knjige, iskanje po vsebini in postavitve e-knjige, vključno z dinamično postavitvijo, ter strukture, prožnosti in izbire v prikazu vsebine;
4. omogoči alternativne predstavitve vsebine in njene interoperabilnosti z različnimi podpornimi tehnologijami, da se zagotovijo zaznavnost, upravljivost, razumljivost in robustnost za predstavitev vsebine e-knjige;
5. zagotovi, da je e-knjige mogoče najti prek informacij v obliki metapodatkov o elementih dostopnosti;
6. zagotovi, da ukrepi za upravljanje digitalnih pravic ne blokirajo elementov dostopnosti.

(2) Ponudnik storitev pred izdajo e-knjige v promet naredi samoevalvacijo izpolnjevanja zahtev o dostopnosti iz prejšnjega odstavka, ki jo hrani v lastni dokumentaciji in jo je v primeru inšpekcijskega nadzora dolžan predložiti. Obrazec samoevalvacije se objavi na spletni strani ministrstva, pristojnega za področje knjige.

Pravilnik o podrobnejših pogojih glede dostopnosti storitev, ki invalidom zagotavljajo dostop do avdiovizualnih medijskih storitev (Uradni list RS, št. [82/24](#))

Ta pravilnik v skladu z [Direktivo \(EU\) 2019/882](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o zahtevah glede dostopnosti za proizvode in storitve (UL L št. 151 z dne 7. 6. 2019, str. 70; v nadaljnjem besedilu: [Direktiva 2019/882/EU](#)) določa podrobnejše pogoje glede dostopnosti storitev, ki zagotavljajo dostop do avdiovizualnih medijskih storitev.

- **Sprejeto:** 19. 9. 2024
- **Objavljeno:** 24. 9. 2024
- **Veljavno od:** 25. 9. 2024
- **Se uporablja od:** 28. 6. 2025

Direktiva (EU) 2019/882

- Direktiva (EU) 2019/882 – Evropski akt o dostopnosti (European Accessibility Act) ima naslednje glavne cilje:
- Izboljšati dostopnost določenih proizvodov in storitev za invalidne osebe in druge osebe z omejitvami (npr. starejše).
- Uskladiti zahteve glede dostopnosti v državah članicah EU, da se prepreči razdrobljenost notranjega trga. Olajšati prosti pretok blaga in storitev z enotnimi pravili o dostopnosti v EU.
- Povečati enakopravno udeležbo v družbi, vključno z dostopom do informacij, komunikacij, prevoza, bančnih storitev in e-trgovine. Zmanjšati stroške za podjetja, zlasti za mala in srednja, z odpravo različnih nacionalnih pravil.
- Spodbujati vključujoče (univerzalno) oblikovanje proizvodov in storitev že v fazi razvoja. Prispevati k izvajanju Konvencije ZN o pravicah invalidov, h kateri je pristopila tudi EU. Direktiva se nanaša zlasti na IKT proizvode in storitve, kot so računalniki, pametni telefoni, bankomati, plačilni terminali, e-knjige, e-trgovina, bančne storitve, prevoz in elektronske komunikacije.

Revizija pravilnika

- Oblikovana delovna skupina, ki je pripravila predloge in spremembe
- Namen prenove – na podlagi povratnih informacij, ki jih je pridobila AKOS z izvajanjem nadzora, ob upoštevanju pripomb uporabnikov storitev, predlogov strokovne in zainteresirane javnosti, je treba uskladiti določbe, izboljšati pravno konsistenco, omogočiti izvedljivost ukrepov, zmanjšati (administrativno) breme za ponudnike storitev in vzpostaviti distinkcijo med obveznostmi za javne ponudnike storitev in komercialne (ne-javne ponudnike).
- Pravilnik je “živa materija”, zato bo predmet pogostih revizij in izboljšanj z namenom, da se zagotovi ustrezne standarde na področju dostopnosti.
- Poteka nomotehnični pregled in terminološka uskladitev besedila z ZAvMS in ZDPSI.
- Pravilnik bo poslan v javno obravnavo, ki bo trajala najmanj 30 dni.

Ključni ukrepi za izboljšanje dostopnosti (kako naprej)

Dostopnost

je v 9.členu Konvencije ZN o
pravicaah invalidov opredeljena
kot ena temeljnih človekovih
pravic.

Predvideva se sprememba AVMS direktive

Ključni poudarki revizije

Ustrezna prepoznavnost in pomembnost evropskih medijev

Enaki konkurenčni pogoji med tradicionalnimi in novimi
digitalnimi akterji na področju oglaševanja

Ustrezna zaščita gledalcev, zlasti mlajših, pri ogledu
avdiovizualnih vsebin na spletu

Ker med področja urejanja spada tudi dostopnost av storitev za
oseb z invalidnostmi, je velika verjetnost, da bo odprto tudi to
področje urejanja (če bo doseženo soglasje med državami
članicami EU)

Spremembe in dopolnitve ZAvMS – predstavljena izhodišča

- Sprememba direktive pomeni, da bo treba pravni red RS uskladiti s pravnim redom EU, kar odpira možnost za revizijo nacionalnih določb o dostopnosti.
- Določitev konkretnjših ciljev za ponudnike AV storitev na področju dostopnosti (denimo kot je to pri BBC, ki ima določne količinske obveznosti za javne medije in posebej za komercialne medije)
- Določiti strožje obveznosti za komercialne ponudnike storitev za zagotavljanje podnapisov za gluhe in naglušne.
- Avdio deskripcija - določiti obveznosti za javne in komercialne ponudnike (denimo 10 % – progresivno v petih letih)
- Znakovni jezik določiti obveznosti za javne in komercialne ponudnike (denimo 5 % - progresivno v petih letih).
- **Upoštevati načelo sorazmernosti** - (Primernost: Ali je ukrep primeren za dosego zastavljenega, legitimnega cilja? Nujnost (potrebnost): Ali gre za najmilejši možni ukrep, s katerim se doseže cilj (tj. da ni na voljo milejšega sredstva)? Sorazmernost v ožjem smislu: Ali teža posega v pravice ne presega koristi, ki jih bo ukrep prinesel?)

Večletni finančni okvir EU 2028 – 2034 – potekajo pogajanja

- Agora EU je predlog novega EU finančnega programa
- , ki podpira kulturo, medije in demokratične vrednote ter omogoča sodelovanje ljudi in organizacij po Evropi.
- Namenjen je kulturi, medijem, civilni družbi in demokraciji ter pravicam.
- Program združuje več obstoječih EU programov v enega: Ustvarjalna Evropa (kultura + mediji), CERV (državljeni, pravice in vrednote).
- Glavni cilji: spodbujanje kulturne in jezikovne raznolikosti, podpora filmom, medijem in ustvarjalnim industrijam, zaščita medijske in umetniške svobode, krepitev demokracije, enakosti in aktivnega državljanstva.
- Proračun je približno 8,6–9 milijard € za 7 let.

Vloga javnih in komercialnih medijev

Vloga javnih medijev

Javni mediji delujejo v javnem interesu in zagotavljajo najvišjo raven dostopnosti predvsem pri informativnih, izobraževalnih in kulturnih vsebinah (vsebine, ki so v splošnem interesu)

Poslovni model komercialnih medijev

Komercialni mediji imajo drugačen poslovni model, a so zavezani zakonskim obveznostim in družbeni odgovornosti za dostopnost. (osebe z invalidnostmi in starejše osebe so uporabniki storitev...potrošniki)...

Sodelovanje in inovacije

Sodelovanje javnih in komercialnih medijev spodbuja razvoj inovativnih rešitev in standardov na področju medijske dostopnosti (izmenjava dobrih praks na nivoju EU)...

Vpliv spletnih platform (VOD, VSP)

Spletne platforme in ponudniki storitev na zahtevo oblikujejo sodobno medijsko krajino in lahko pomembno vplivajo na večjo dostopnost vsebin.....

Prihodnji izzivi in razvojni trendi

Umetna inteligenca in avtomatizacija

AI ima velik potencial za izboljšanje dostopnosti in omogoča cenejšo ter hitrejšo izdelavo podnapisov in zvočnih opisov, pretvorba besedila v znakovni jezik in obratno (še v razvoju)....

Izobraževanje in družbena vključenost

Krepitev medijskih in digitalnih ter spletnih kompetenc in vključevanje dostopnosti v izobraževanje ter zagotavljanje neformalnega izobraževanja, medgeneracijsko sodelovanje.....

Hvala za pozornost.